

naa en Overenskomst mellem Tiendehdere og Tiendejer, er den, at Tiendejeren er kun een Person, medens Tiendehderne ere mange. Og medens det vel er venteligt, at et Flertal af Tiendehderne kunne komme overens med Tiendejeren om at værdsætte Tienden til Afløsning, er det ikke at vente at Tiendehderne blive enige derved, men der vil altid være et Mindretal, som ikke vil gaa ind paa et saadant Forslag. Der er det, mener jeg, at der er Plads for Staten til at træde imellem som Mellemand, saa at der i dette Tilfælde ikke lægges noget Vaand paa dem, der ikke ønske at deltage i en Tiendeafløsning; kun ville de herefter komme til at indbetale deres Tiende paa Amtstuen i Stedet for til Tiendejeren, og Staten træder saa i dette Mindretals Sted med Udbetaling af den Del af Afløsningssummen, som paahviler Mindretallet. Det vil da herefter staa vedkommende Tiendehdere frit for at indløse deres Tiende over for Staten, paa hvad Tidspunkt de maatte ønske det. Det er den indirekte Hjælp, som kan ydes fra Statens Side til frivillige Overenskomsters Tilvejebringelse, men tillige er der en Ting, som indeholder en økonomisk Præmie for saadanne Overenskomster, og det er den, at al den Stat til Staten, som nu paahviler saa vel Tiendehartkornet som det tiendehdende Hartkorn, selvfølgelig bortfalder, naar Tienden afløses; thi det er jo givet, at naar Skatteobjektet forsvinder, forsvinder ogsaa Skatten, der hviler derpaa. I alt hviler der paa Tienden en Statsstat, der udgør saa meget med et rundt Tal som $\frac{1}{4}$ Mill. Kr. Det vil altsaa være det Beløb, som Statskassen skulde give Afald paa til Fordel for disse frivillige Overenskomster, og et Beløb, som naturligvis vil blive bragt i Afregning ved Indgaelsen af Overenskomster. Men jeg tror ikke, at man just skal frygte for, at Staten vilde blive stærkt bebyrdet ved Indtægtstab i den Henseende, thi det er jo givet, at ad denne Vej, ad de frivillige Overenskomsters Vej, vil Sagen kun kunne løses gennem en lang Række Skridt for Skridt i Fremtiden, og det Beløb, som Statskassen altsaa maatte være forberedt paa at miste, vilde kun vokse efterhaanden gennem en lang Række — indtil det Maksimumsbeløb, 250,000 Kr., som Statens paa Tiendehartkornet i alt udgør. Jeg tror, at Udsættelsen af denne Præmie fra Statens Side er særdeles vel anvendt, naar man derfor kunde opnaa den store sociale Opgaves Løsning at udslette Forskellen mellem fri og ufri Jord.

Jeg kommer dernæst til Forslaget, som berører Jordspørgsmaalet. Af alle de Sam-

fundsopgaver, sociale, økonomiske og politiske, som vi staa over for, tror jeg, naar det kommer til Stykket, at der er ingen saa stor som denne. At løse Arbejderspørgsmaalet, i alt Fald for Agerbrugets Vedkommende, som naturligvis her til Lands maa spille den største Rolle, maa være det, der kommer i første Række. Jeg er ligeledes overbevist om, at Løsningen ligger paa den Vej at tilvejebringe Jord for Landarbejderne. Vi have haft forskellige Tilløb dertil, men vi have ganske vist alle følt, at en Sag som den har menet svært ved at improviseres, at selv med den bedste Vilje og de bedste Anstrengelser fra Rigsdagsmænds Side er det en Sag, der trænger til en gennemgaaende og grundig Overvejelse, for at det kan lykkes at naa til en virkelig Løsning. Jeg er ligeledes overbevist om, at en Løsning, der i det praktiske Liv kan trænge igennem, er betinget af, at den i sin Tid toges i Hænde af Mænd, der ere baarne ikke alene af det fornødne Kendskab til Sagen og Dydighed og Energi, men af en virkelig varm Interesse for at naa til en Løsning. Derpaa vil det for en stor Del bero; det beror paa de Kræfter, der komme i den Sags Tjeneste. Men det Skridt, der kan gøres fra vor Side, er at søge at finde de Kræfter, der i alt Fald kunne deltage i Forberedelserne til Sagens Løsning. Det er det, der er tilfaldet ved Forslaget om Medsættelse af en Landbotkommisjon. Man ønsker ikke at give en saadan Kommission alt for vidtrækkende Opgaver, thi det gaar ofte saa, at jo højere man gaar, desto mindre opnaas der, og jo videre Omfang man giver en Kommission, desto lettere vil Arbejdet i Virkeligheden falde til Jorden. Jeg tror derfor, at det vil være rigtigt at begrænse en saadan Kommissions Arbejde til at forberede en Revision af Lovgivningen om Jordejendomme paa Landet, deres Udstykning og Sammenlægning i Forbindelse med denne Opgave. Det kan nemlig ikke stilles ad, idet det jo er klart, at Reglerne om Udstykning og Sammenlægning gaa Haand i Haand med Arbejdet for Tilvejebringelsen af disse smaa Jordlodder, her er Tale om. Jeg skal gøre opmærksom paa, at den nuværende Lovgivning om Jorders Udstykning og Sammenlægning jo er i allerhøjeste Grad i Forvirring. Der vil næppe være nogen, der bestemt kan sige, hvad der er gældende Lov her i Landet paa dette Omraade. Vi have gamle Forordninger fra 1815 og 1819, hvis Djemed jeg fuldstændig anerkender, idet det nemlig ogsaa gaar ud paa at stille Tilvejebringelsen af Huslodder som Præmie for Tilladelse til at udstykke